

Motion till riksdagen

1988/89:So293

av Rosa Östh och Ulla Tillander (båda c)

Vården av unga

Johan är en 14-årig pojke från en mindre ort i Mellansverige. Pappan var alkoholist. Till Johans allra första minnen hör hur pappan misshandlade mamman och ibland också Johan. När Johan var fyra år dog pappan. Mamman som hade svåra psykiska problem, klarade inte av att ta hand om sin lille son, därför kom Johan till ett barnhem och därefter till familjehem. Numera har Johan hunnit vistas i inte mindre än åtta familjehem.

Redan från början blev skolan ett problem för Johan. Han har skolkat, slagits och blivit mobbad. När han i nioårsåldern kom med i ett "sniffargång" inleddes "brottskarriären". Butiksnatterierna följdes av andra stölder, inbrott, billån och misshandel. Alkohol, hasch och andra droger har förekommit rikligt i Johans unga liv.

Visst är det flera personer som förstått att Johans många gånger provocerande uppträdande är en bön om uppmärksamhet – ett rop på hjälp. Ändå har ingen förmått ge honom den rätta hjälpen. I dag har Johan två allvarliga självmordsförsök bakom sig.

Förtvivlade socialsekreterare berättar hur de använt timmar och dagar till att ringa runt för att försöka hitta ett vårdhem eller ett familjehem som vill ta hand om Johan. Hittills har det inte lyckats.

Nu är Johan inte något unikt fall. Många unga människor befinner sig i en liknande situation som hans. Hur allvarligt det är har belysts den allra senaste tiden när det blivit aktuellt att placera femtonåringar på fängelse i brist på adekvat vård.

Tidigare fanns det statliga ungdomsvårdsskolor som hade till uppgift att ta om hand ungdomar med svåra problem. 1983 överfördes ansvaret för verksamheten till kommuner och landsting. Motivet var att ungdomarna skulle placeras enligt närhetsprincipen och att socialtjänsten skulle ha det samlade ansvaret för vårdinsatserna.

Även om syftet var vällovligt kan vi numera konstatera att verksamheten inte fungerar såsom det var tänkt. Det har bl.a. bekräftats i Tor Svernes översyn av LVU. Utredaren framhåller att socialtjänsten till stor del övergett tonåringarna. På flera av de befintliga vårdhemmen vill man inte ta emot de ungdomar som har de allra svåraste problemen. Man anser sig inte kunna vårda utagerande kriminella ungdomar tillsammans med dem som har mindre uttalade problem.

Det är också många gånger svårt att placera de här ungdomarna i familjehem. Familjehemmen som gör beundransvärda insatser, säger sig ofta uppleva en viss övergivenhet i sitt arbete, varför de inte vågar ta på sig ansvaret för de kriminellt mest belastade ungdomarna.

Hur gärna vi än skulle vilja, har vi alltså ingen reell möjlighet att hjälpa alla ungdomar i enlighet med närhetsprincipen. Vi måste tyvärr konstatera att samhället avhämt sig möjligheten att ta hand om de ungdomar som har det allra största behovet av hjälp.

Mot. 1988/89
So293

Erfarenheten har visat att det behövs en vårdform motsvarande de tidigare ungdomsvårdsskolorna, där det finns resurser och kompetens för att under en begränsad tid ta om hand ungdomar med särskilt svåra problem. Enligt vår mening kan detta inte lösas enbart genom en förändring av statsbidraget. För att alla ungdomar som har behov av högt kvalificerad vård skall kunna få tillgång till sådan, krävs ett statligt huvudmannaskap. Riksdagen bör ge regeringen i uppdrag att utarbeta ett förslag till åtgärder för vård av unga med särskilt svåra problem där staten är huvudman för verksamheten och återkomma med förslaget till riksdagen.

Hemställan

Med hänvisning till ovanstående hemställs

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om behovet av särskilda åtgärder för vård av unga,
2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om statligt huvudmannaskap för den verksamhet som har ansvaret för vård av unga med särskilt svåra problem.

Stockholm den 24 januari 1989

Rosa Östh (c)

Ulla Tillander (c)